

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ**

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

**КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ**

**РИЗИКОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ
ПРАЦІ**

Методичні вказівки

з організації самостійної роботи слухачів,

типові завдання

Для слухачів денної форми навчання

при підготовці фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в
галузі знань 26 «Цивільна безпека», спеціалізація «Охорона праці»

Харків - 2017

1. Загальні організаційно-методичні вказівки щодо проведення самостійної підготовки слухачами.

Самостійна робота слухачів – форма організації навчального процесу, яка є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових для відвідування навчальних занять. Час, відведений для самостійної роботи, регламентується робочим навчальним планом і може становити від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Зміст самостійної роботи слухача визначається робочою програмою навчальної дисципліни, завданнями та вказівками викладачів. Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, відповідною науковою та фаховою монографічною та періодичною літературою, методичними рекомендаціями та вказівками тощо.

Методичні матеріали для самостійної роботи передбачають можливість здійснення ним самоконтролю за рівнем розуміння і засвоєння навчального матеріалу.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння слухачем у процесі самостійної підготовки, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час проведення навчальних занять.

Самостійна робота є важливою складовою навчально-виховного процесу і проводиться з метою закріплення і поглиблення знань, отриманих на лекціях та інших видах занять, придбання досвіду роботи з літературою, активного пошуку нових знань, підготовки до наступних занять, заліків (екзаменів).

Самостійна підготовка слухачів проводиться, як правило, у складі навчальних взводів у закріплених за ними аудиторіях (згідно розкладу, який розроблено деканатами факультетів).

Забороняється змінювати аудиторії самопідготовки навчальних взводів без узгодження з навчально-методичним відділом (деканатом факультету) та планувати самопідготовку в одній аудиторії для декількох навчальних взводів. Самостійна робота слухача, за необхідністю, може проводитись у читальній залі бібліотеки університету, навчальних кабінетах і аудиторіях, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

Особами, відповідальними за підтримку порядку в закріплених аудиторіях, є заступники командирів взводів (старости груп). Вони несуть особисту відповідальність за підтримання дисципліни та порядку під час самопідготовки, виконання розпорядку дня.

2. Вимоги РПНД навчальної дисципліни “Ризикорієнтоване управління охороною праці” стосовно складової самостійної роботи.

2.1. Загальні вимоги.

Відповідно до вимог стандарту, ОКХ та ОПП, робочої програми навчальної дисципліни “Ризикорієнтоване управління охороною праці” слухачі повинні:

оволодіти наступними **компетентностями**:

- визначеність і наполегливість щодо вирішення поставлених завдань і взятих обов’язків;
- знання та розуміння: правових засад функціонування держави і основ законодавства України; правових основ цивільного захисту, охорони праці
- здатність ідентифікувати небезпеки, оцінювати джерела й види небезпек, описувати їхню класифікацію;
- здатність проводити оцінку безпеки об’єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об’єктів, сертифікацію виробів, машин, матеріалів на відповідність вимогам безпеки;

після вивчення дисципліни

знати:

- свої професійні обов’язки, мету виконуваних робіт та наслідки дій
- теоретичні основи єдиної системи безпеки в державі та основні поняття про соціальний захист потерпілих в умовах сучасного техногенного середовища, травматизм виробничого та побутового характеру та професійні захворювання;
- умови виникнення, розвитку та локалізації аварійної ситуації;
- класифікацію загроз, закони руйнування споруд та ураження людей; основні поняття теорії надійності;
- методологічні, нормативно-правові та методичні засади ідентифікації небезпек та оцінки професійних ризиків;
- основні законодавчі та нормативні акти з питань цивільного захисту, охорони праці, профілактики виробничих травм та професійних захворювань тощо; нормативно-правові акти з питань забезпечення техногенної та пожежної безпеки на об’єктах захисту різної форми власності;
- теоретичні основи єдиної системи безпеки в державі та основні поняття про соціальний захист потерпілих в умовах сучасного техногенного середовища, травматизм виробничого та побутового характеру та професійні захворювання;
- основні властивості будівельних матеріалів в нормальних умовах та в умовах впливів на них уражальних чинників надзвичайних ситуацій;

вміти:

- завзято та цілеспрямовано виконувати поставлені задачі;

- застосовувати сингулярні методи прогнозування; визначати математичне очікування обсягів руйнувань та ураження людей; прогнозувати наслідки аварійних ситуацій різного походження
- визначати факт нещасного випадку, професійного захворювання чи аварії; обстежувати місце нещасного випадку, одержати пояснення потерпілого, визначати відповідність умов праці та її безпеки вимогам законодавства про охорону праці;
- аналізувати можливі причини пошкодження технологічного обладнання;
- використовувати сучасні методи та прилади для вимірювання небезпечних та шкідливих виробничих факторів;
- розраховувати показники надійності відновлювальних об'єктів та систем;
- здійснювати аналіз отриманих показників професійного ризику для обґрунтування рекомендацій щодо покращення стану охорони праці
- здійснювати контроль за додержанням на об'єктах захисту вимог нормативно-законодавчих актів у сфері техногенної безпеки;
- реалізовувати принципи державної політики в галузі охорони праці на основі законодавчої та нормативно-правової документації; будувати соціально-економічні відносини між членами трудового колективу на правовій основі і демократичних принципах;
- визначати факт нещасного випадку, професійного захворювання чи аварії; обстежувати місце нещасного випадку, одержати пояснення потерпілого, визначати відповідність умов праці та її безпеки вимогам законодавства про охорону праці;

мати навички:

- навички користуванні посібниками та нормативно-законодавчими актами у сфері техногенної та пожежної безпеки
- навички в ідентифікації небезпек та оцінюванні ризиків на робочому місці
- навички перевіряти працездатність та проводити технічне обстеження систем автоматичного попередження надзвичайних ситуацій на потенційно-небезпечних підприємствах.

2.2. Теми самостійних занять.

Відповідно до таблиці 8 РПНД «Моніторинг охорони праці та теорія професійних ризиків» на самостійну роботу визначено наступні теми самостійних занять:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вдосконалення організації охорони праці на основі систем менеджменту охорони праці та управління ризиками	8

2	Серія міжнародних стандартів ISO по ризик-менеджменту	8
3	Система управління охороною праці на підприємстві	8
4	Аудит промислової безпеки та охорони праці: форми та об'єкти	8
5	Правове регулювання аудиту з промислової безпеки та охорони праці	8
6	Порядок проведення аудиту з промислової безпеки та охорони праці	8
7	Безпосереднє проведення аудиту з промислової безпеки та охорони праці	8
8	Зовнішній аудит з промислової безпеки та охорони праці	8
9	Внутрішній аудит з промислової безпеки та охорони праці (перевірка структурних підрозділів на відповідність НПАОП)	8
10	Внутрішній аудит з промислової безпеки та охорони праці (перевірка робочих місць на відповідність НПАОП)	8
11	Аудит з оцінювання відповідності продукції вимогам технічних регламентів	8
12	Ідентифікація небезпек як етап аналізу професійного ризику	8
13	Вибір методів оцінювання професійних ризиків	8
14	Оцінка та управління професійними ризиками	8
15	Експертні методи оцінювання професійних ризиків	8
	Разом	120

2.3. Перелік типових питань та тестових завдань за модулями навчання (змістовими модулями)

Тема. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ОСНОВІ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Контрольні питання:

1. Існуючий підхід до управління ОП – “концепція нульового ризику”
2. Перспективний підхід – концепція досягнення “прийнятного ризику”
3. Характеристика процесів управління виробничим(и), професійним(и) ризиком (ризиками)
4. Проблеми оцінки ризиків:
 - ✓ Багатоаспектність та багатофакторність виробничих небезпек
 - ✓ Відсутність уніфікованої методології аналізу та оцінки ризиків
 - ✓ Можливість застосування як двокомпонентної, так і трикомпонентної формула ризику
 - ✓ Відсутність в більшості випадків об'єктивних методів оцінки ризику за допомогою засобів вимірювання

- ✓ Визначення кількісних значень ризику
 - ✓ Вплив людського фактору
 - ✓ Відсутність ризик-менеджерів
5. Особливості впровадження процедур аналізу та оцінки професійних ризиків.
 6. Послідовність заходів щодо зменшення ПР під час впровадження у виробництво нових процесів.
 7. Порівняльний аналіз законодавчих вимог до аналізу небезпечних ситуацій;
 8. Еволюція вимог стандартів OHSAS та рекомендацій Міжнародної організації праці.

Тема. СЕРІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ISO ПО РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ

Контрольні питання:

1. Інтегроване управління ризиками в системах менеджменту
2. Стандарти ISO серії 31000. Ризик-менеджмент
3. Терміни та визначення згідно ISO. Руководство 73
4. Зв'язок принципів, структура ризик-менеджменту та процесу управління ризиками
5. Класифікація стандартів по ризик-менеджменту
6. Інтегрованість ISO 9001, ISO 14001, ISO 50001, OHSAS 18001
7. Основні принципи побудови систем менеджменту
8. Цикл Шухарта-Демінга (цикл PDCA)
9. Принципи управління Демінга
10. Реалізація процесного підходу до управління охороною праці
11. Переваги об'єднання працівників у функціональні відділи
12. Слабкі місця через відсутність процесного управління
13. Бізнес-проект як індикатор результативності
14. Ризик-орієнтованість: різниця між поняттями ризик та наслідки ризику
15. Фактори, які характеризують будь-який ризик:
16. Основні етапи впровадження ризикорієнтованих систем менеджменту

Тема. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Контрольні питання:

1. Національні основи системи управління охороною праці підприємства
2. Політика та організація системи управління охороною праці в організації
3. Порядок створення служби охорони праці на підприємстві
4. Завдання служби охорони праці підприємства
5. Функції служби охорони праці підприємства
6. Порядок розміщення фахівців служби охорони праці підприємства
7. Права спеціалістів служби охорони праці підприємства
8. Періодичність перевірки знань у фахівців служби охорони праці

9. Планування роботи системи управління охороною праці та здійснення основних завдань
10. Моніторинг виконання та оцінка результативності системи управління охороною праці
11. Дії по вдосконаленню системи управління охороною праці

**Тема. АУДИТ ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ:
ФОРМИ ТА ОБ'ЄКТИ**

Контрольні питання:

1. В чому полягає зручність і корисність послуг незалежних аудиторських фірм з аудиту безпеки праці?
2. Які є основні напрями діяльності незалежних аудиторських фірм з аудиту безпеки праці?
3. Охарактеризуйте стан аудиту з промислової безпеки в Україні.
4. Що уявляють собою Експертно-технічні центри Держпраці та яка їх основна мета?
5. В чому полягає основний недолік вітчизняної системи забезпечення промислової безпеки?
6. Що таке аудит з промислової безпеки та охорони праці?
7. Які існують форми аудиту з промислової безпеки?
8. Хто здійснюється внутрішній аудит промислової безпеки та охорони праці?
9. Хто здійснюється зовнішній аудит промислової безпеки та охорони праці?
10. Хто є замовником зовнішнього аудиту промислової безпеки та охорони праці?
11. Хто є виконавцем зовнішнього аудиту промислової безпеки та охорони праці?
12. Що таке система управління промисловою безпекою та охороною праці?
13. Які основні завдання аудиту системи управління промислової безпеки та охорони праці?
14. На яких принципах ґрунтується аудит системи управління промислової безпеки та охорони праці?
15. Що таке критерії аудиту?

**Тема. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АУДИТУ З ПРОМИСЛОВОЇ
БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ**

Контрольні питання:

1. Що становить нормативно-правову основу аудиту промислової безпеки та охорони праці?
2. Що таке аудит за міжнародним стандартом OHSAS 18002:2000?
3. За яким алгоритмом запроваджується система управління охороною праці в Україні?
4. Що є основним об'єктом у проектній документації аудиту?

5. Яким вимогам повинна відповідати політика підприємства з охорони праці?
6. Яким вимогам повинна відповідати планування з охорони праці підприємства?
7. Яким вимогам повинна відповідати впровадження та управління з охорони праці підприємства?
8. Якими є мета і завдання аудиту з охорони праці?
9. В чому полягає інтеграція системи управління охороною праці?
10. Яким чином здійснюється аудит системи управління охороною праці на відповідність міжнародним стандартам?

Тема. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ З ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

Контрольні питання:

1. Що становить методичні основи проведення аудиту з промислової безпеки та охорони праці?
2. Чим відрізняються аудити першої, другої та третьої сторони?
3. Хто такий аудитор з промислової безпеки та охорони праці?
4. Що таке корегувальна дія?
5. Хто несе відповідальність за систематичне проведення аналізу й оцінки ефективності і відповідності встановленим вимогам СУОП?
7. Як здійснюється планування аудиту з промислової безпеки та охорони праці?
8. Які основні задачі може вирішувати внутрішній аудит з промислової безпеки та охорони праці?
9. В яких випадках призначаються позаплановий аудит промислової безпеки та охорони праці?
10. Яким вимогам повинен відповідати аудитор з промислової безпеки та охорони праці?
11. Яким чином здійснюється підготовка до аудиту з промислової безпеки та охорони праці?

Тема. БЕЗПОСЕРЕДНЄ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ З ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

Контрольні питання:

11. Що становить методичні основи проведення аудиту з промислової безпеки та охорони праці?
12. Чим відрізняються аудити першої, другої та третьої сторони?
13. Хто такий аудитор з промислової безпеки та охорони праці?
14. Що таке корегувальна дія?
15. Хто несе відповідальність за систематичне проведення аналізу й оцінки ефективності і відповідності встановленим вимогам СУОП?
17. Як здійснюється планування аудиту з промислової безпеки та охорони праці?

18. Які основні задачі може вирішувати внутрішній аудит з промислової безпеки та охорони праці?
19. В яких випадках призначаються позаплановий аудит промислової безпеки та охорони праці?
20. Яким вимогам повинен відповідати аудитор з промислової безпеки та охорони праці?
21. Яким чином здійснюється підготовка до аудиту з промислової безпеки та охорони праці?
22. Як організовується проведення аудиту з промислової безпеки та охорони праці?
23. В яких випадках аудитор оформлює протокол невідповідності?
24. Які документи відносяться до звітних документів внутрішнього аудиту з промислової безпеки та охорони праці?

Тема. ЗОВНІШНІЙ АУДИТ З ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

Контрольні питання:

25. Хто проводить зовнішній аудит з промислової безпеки та охорони праці на практиці?
26. Коли проводиться зовнішній аудит з промислової безпеки та охорони праці на практиці?
27. Чим відрізняються дозволи на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки?
28. Що уявляє собою висновок експертизи, який необхідно мати для отримання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки?
29. Що уявляють собою експертні організації, які можуть видати висновок експертизи з промислової безпеки та охорони праці?
30. Хто безпосередньо займається проведенням експертного обстеження (аудиту) систем управління охороною праці суб'єктів господарювання, здійснення експертної оцінки стану промислової безпеки виробництва, об'єктів?
31. Вимоги до експертів, які мають право проводити зовнішній аудит з промислової безпеки та охорони праці?
32. Порядок отримання дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки
33. Порядок отримання дозволів на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки
34. Що обов'язково включає висновок експертизи, який необхідно мати для отримання дозволу на:
 - ✓ на виконання робіт підвищеної небезпеки;
 - ✓ на експлуатацію машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки;
 - ✓ на застосування машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.

Тема. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ З ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ (ПЕРЕВІРКА СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НА ВІДПОВІДНІСТЬ НПАОП)

Контрольні питання:

35. Які основні організаційні заходи перевіряються під час внутрішнього аудиту з промислової безпеки та охорони праці?
36. Які основні технічні заходи перевіряються під час внутрішнього аудиту з промислової безпеки та охорони праці?
37. Місце аудиту промислової безпеки та охорони праці в коригуванні СУОП
38. Особливості проведення внутрішнього аудиту з промислової безпеки та охорони праці в структурному підрозділі?
39. Підготовка до проведення внутрішнього аудиту з промислової безпеки та охорони праці в структурному підрозділі
40. Особливості проведення внутрішнього аудиту документації з охорони праці в структурному підрозділі
41. Особливості проведення внутрішнього аудиту Загальних вимог щодо оцінки технічного стану будівель і споруд в структурному підрозділі
42. Особливості проведення внутрішнього аудиту безпеки технологічних процесів. Що потрібно мати на увазі під час здійснення цього процесу?
43. Особливості оцінки безпеки виробничого обладнання та устаткування
44. Особливості заключного етапу в проведенні внутрішнього аудиту з промислової безпеки та охорони праці в структурному підрозділі

Тема. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ З ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ (ПЕРЕВІРКА РОБОЧИХ МІСЦЬ НА ВІДПОВІДНІСТЬ НПАОП)

Контрольні питання:

45. Що уявляє собою аудит робочих місць на відповідність НПАОП?
46. Особливості організації роботи з аудиту робочих місць на відповідність НПАОП?
47. Особливості перевірки атестації робочих місць за умовами праці
48. Що передбачає перевірка результатів атестації робочих місць за умовами праці?
49. На що потрібно звернути увагу під час перевірки відповідності обладнання, машин, механізмів на РМ вимогам безпеки до:
 - ✓ місцевого освітлення
 - ✓ органів управління
 - ✓ систем пуску та пристроїв зупинки
 - ✓ пультів вибору режимів
 - ✓ зникнення, відновлення після зникнення або коливання у мережі енергоживлення
 - ✓ механічних небезпек
 - ✓ небезпеки ураження електрострумом

- ✓ небезпеки ураження надмірними температурами поверхні обладнання або речовинами технологічного середовища
 - ✓ небезпеки вибуху, пожежі
 - ✓ ...
 - ✓ небезпеки під час проведення підймальних робіт
50. Дії у разі виявлення невідповідності

Тема. АУДИТ З ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ВИМОГАМ ТЕХНІЧНИХ РЕГЛАМЕНТІВ

Контрольні питання:

51. Різниця між Технічним регулюванням та Технічним регламентом. У чому полягає процедура оцінки відповідності продукції технічним регламентам?
52. Основні проблеми технічного регулювання в Україні
53. Угода про асоціацію між Україною та ЄС від 16.9.14 як стимул для вдосконалення процесу оцінювання відповідності продукції вимогам технічних регламентів
54. Проблеми гармонізації законодавства України з вимогами СОТ і ЄС у сфері технічного регулювання
55. Особливості підтвердження компетентності персоналу у сфері сертифікації
56. Вимоги до кандидатів в аудиторів
 - ✓ Освіта
 - ✓ Загальний досвід роботи
 - ✓ Досвід роботи у сфері оцінювання відповідності
 - ✓ Досвід проведення робіт з оцінювання відповідності (стажування)
 - ✓ Спеціальна аудиторська підготовка
 - ✓ Особисті якості
 - ✓ Загальні знання та вміння
 - ✓ Спеціальні знання
57. Порядок сертифікації персоналу (аудиторів)

Тема. ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕБЕЗПЕК ЯК ЕТАП АНАЛІЗУ ПРОФЕСІЙНОГО РИЗИКУ

Контрольні питання:

1. На що треба звернути увагу, відповідаючи на питання:
 - ✓ Які небезпеки виникають в роботі?
 - ✓ Що є причиною небезпеки?
 - ✓ Де проявляється небезпека?
 - ✓ Хто схильний до небезпеки?
 - ✓ В яких ситуаціях працівники можуть наразитися на небезпеку?
2. Облік небезпек для здоров'я робітника
3. Опис небезпечної ситуації
4. Особливості виявлення працівників, що підвернені небезпеці
5. Що включає до себе процес ідентифікації небезпек під час:
 - ✓ Вивчення ТОІЕ, Тх регламенту

- ✓ Вивчення архівних документів
 - ✓ Вивчення схеми процесу
 - ✓ Вивчення попередніх оцінок ризику
 - ✓ Консультацій із менеджерами відповідних підрозділів і робітниками.
6. Що необхідно здійснити в процесі ідентифікації небезпек?
 7. Наведіть та проаналізуйте приклади класифікації небезпек:
 - ✓ Фізичних
 - ✓ Хімічних
 - ✓ Організаційних
 - ✓ Психоемоційних
 - ✓ Біологічних
 - ✓ ...
 8. Тріада “небезпека – причина – небажаний результат” як логічний процес розвитку, що реалізовує потенційну небезпеку в реальну загрозу чи наслідки
 9. Наведіть приклади ідентифікації небезпек

Тема. ВИБІР МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ РИЗИКІВ

Контрольні питання:

10. Професійний ризик – основні визначення та особливості їх застосування
11. Актуальність проблеми управління професійними ризиками
12. Співвідношення між методами оцінювання професійних ризиків
13. Статистичний метод оцінювання професійних ризиків. Обмеження в його застосуванні
14. Особливості застосування оцінки професійного ризику статистичним методом по об'єднаній вибірці
15. Особливості оцінки професійного ризику безпосередніми ймовірно-статистичними методами
16. Аналіз оцінки професійного ризику експертно-статистичним методом
17. Характеристика методу визначення базового ризику
18. Аналіз оцінки професійного ризику експертним методом
19. Загальна характеристика методів оцінки показників професійного ризику

Тема. ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМИ РИЗИКАМИ

Контрольні питання:

1. Основні етапи оцінки та управління ризиком
 - ✓ Планування оцінки
 - ✓ Ідентифікація небезпек
 - ✓ Визначення величини ризику, його наслідки та очевидність
 - ✓ Рішення щодо значимості ризику

- ✓ Вибір та виконання заходів
 - ✓ Визначення необхідних заходів
 - ✓ Відстеження та зворотній зв'язок
2. Планування дій із забезпечення охорони праці
 3. Основні заходи щодо управління ризиками:
 - ✓ Контроль ризику
 - ✓ Заходи щодо попередження ризику
 - ✓ Передача ризику
 - ✓ Фінансуванню заходів
 4. Шляхи реалізації зворотного зв'язку
 5. Схема управління професійними ризиками
 6. Процес оновлення оцінки професійного ризику
 7. Оцінка адекватності отриманих показників професійного ризику
 8. Місце стандарту ISO 45001 в управлінні професійним ризиком

Тема. ЕКСПЕРТНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ РИЗИКІВ

Контрольні питання:

1. Порівняльна характеристика методів визначення базового ризику, вербальних функцій, комплексної оцінки можливого ризику, Елмері, оцінки ризиків на основі ранжування рівня вимог ...
2. Особливості визначення границь робочого місця
3. Оцінка професійних ризиків, що пов'язані із застосуванням засобів індивідуального захисту
4. Об'єкти спостережень у групі факторів «Порядок та чистота»
5. Особливості аналізу стану машинного обладнання:
 - ✓ Будови та стану
 - ✓ Пристроїв керування та аварійні вимикачі
 - ✓ Пристроїв захисту
 - ✓ Стаціонарних площадок для обслуговування та підйому
 - ✓ ...
6. Особливості аналізу факторів навколишнього середовища:
 - ✓ Шуму
 - ✓ Освітлення
 - ✓ Чистоти повітря
 - ✓ Температурного режиму
 - ✓ Хімічних речовин
7. Особливості аналізу групи факторів для оцінки «Ергономіка»:
 - ✓ Розмірів робочого місця і положення тіла при роботі
 - ✓ Переміщення і підняття вантажів вручну
 - ✓ Повторюваності робочі операції
 - ✓ Зміни фізичних положень під час роботи
 - ✓ ...
8. Експертний аналіз проходів та проїздів
9. Експертне оцінювання можливостей для порятунку та надання першої допомоги.

10. Особливості отримання та аналізу узагальненої експертної оцінки професійного ризику.

3. Література

Базова

1. Конституція України, ВР України, від 28.06.1996, № 254к/96-ВР (із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 року N 2222-IV)
2. Закон України «Про охорону праці» №2695-XII від 14.10.92 р. (із змінами та доповненнями).
3. Кодекс законів про працю України, у редакції Закону України від 15.12.93 р. N 3694-XII (із змінами та доповненнями).
4. Шашула О.М. Системи моніторингу охорони праці у країнах Європейського Союзу – Теорія та практика державного управління – 1(52)/2016 – С.1-6
5. ДСТУ OHSAS 18001:2010. Системи управління гігієною та безпекою праці
6. Есипенко А.С. Дослідження динаміки змін і тенденцій стану умов та безпеки праці в Україні / А.С. Есипенко, Т.Н.Таїрова // Проблеми охорони праці в Україні. – К.: ННДІПБОП, 2011. – вип.21. – С.111-118.
7. Брушлинский Н.Н. Системный анализ деятельности Государственной противопожарной службы. Учебник. – М.: МИПБ МВД России, 1998. – С.57-67
8. Ризики на виробництві - Науково-виробничий журнал “Охорона праці”, №9/2016 – С.23-29
9. Ризикорієнтоване управління охороною праці - Науково-виробничий журнал “Охорона праці”, №5/2015 – С.13-17
10. OHSAS 18001:2007 — Система менеджменту професійної безпеки та здоров'я. Вимоги

Допоміжна

1. Гогіташвілі, Г.Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами [Текст] : навч. посібник / Г.Г. Гогіташвілі, Є.Т. Карчевські, В.М. Лапін. – К. : Знання, 2007. – 367 с.
2. ГОСТ 11.005-74. Правила определения оценок и доверительных границ для параметров экспоненциального распределения и распределения Пуассона. –29 с.
3. Порядок ідентифікації та обліку об'єктів підвищеної небезпеки. ПКМУ від 11.07.12 № 956
4. Положення про Державний реєстр ПНО. ПКМУ від 29.08.02 № 1288
5. ЗУ “Про ОПН” від 19.01.01 №2245-III
6. Система Элмери. НА ДОПОМОГУ СПЕЦІАЛІСТУ З ОХОРОНИ ПРАЦІ 8/2012
7. Мерви Муртонен ОЦЕНКА РИСКОВ НА РАБОЧЕМ МЕСТЕ – ПРАКТИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ // VTT – технический исследовательский центр Финляндии

8. BS 8800. 1996 Guide to Occupational Health and Safety Management Systems. British Standard Institution. 40 s. (Руководство по системам управления охраной труда. Британский институт стандартизации.)
9. Амоша А.И. Условия труда и эффективность производства (социально-экономические проблемы гармонизации и методы оптимизации) / А.И. Амоша. – К.: Наукова думка, 1997. – 184 с.
10. Гогиташвили Г.Г. Системы управления охраной труда. - Л.: Афиша, 2002. – 320с.
11. Єсипенко А.С. Особливості взаємозв'язку між чисельністю працюючих та виробничим травматизмом / А.С. Єсипенко, Н.В. Романенко // Проблеми охорони праці в Україні. -. Зб. наук. праць. - К.:ННДІОП, 2007. - Вип. 14. - С. 28-35.
12. Таїрова Т.М. Щодо звітності про стан умов та безпеки праці на підприємствах України // Інформаційний бюлетень з промислової безпеки – К.: ННДІПБОП, 2010.– №4 (20). – С. 09-14.
13. Профілактика нещасних випадків – складова безпеки праці / С. Богданов // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 79.
14. Гогіташвілі Г.Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами // Г.Г. Гогіташвілі, Є.Т. Карчевські, В.М. Лапін / Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
15. Лесенко Г.Г. Розробка та впровадження СУОП на підприємстві // Г.Г.Лесенко / Охорона праці, 2003. – №6. – С. 36-38.
16. Романчук А.А. Системний менеджмент охорони праці на підприємстві. Моделі управління.: Інф.посібник. Часть 1 / А.А. Романчук. – Ильичевск, 2010. – 236 с.
17. Таїрова Т.М. Ризики виникнення вібраційної хвороби в механізаторів сільськогосподарських підприємств. / Т.М. Таїрова, Е.І. Марчишина // Проблеми охорони праці в Україні. – К.: ННДІПБОП, 2008. – Вип. 15. – С. 106–112.
18. Леонов В.Э. /Анализ шума и вибрации на судне и предупреждение негативного влияния на экипаж / В.Э. Леонов, В.В. Степкова, В.Б. Сыс, Б.Г. Сыс / Научный вестник ХДМА. – Херсон: Издательство ХДМА, 2012. – № 2 (7). – С. 74–78.
19. Шабанов П. / Методы научного прогнозирования и их практическое применение / П. Шабанов // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : : http://prognoz.org/lib/-metody-nauchnogoprog-nozi-rovaniya_i_ikhprakticheskoeprimeneniye.
- 20.63. Кирсанов В.В. / Прогнозирование производственного травматизма / В.В. Кирсанов // Безопасность труда в промышленности / 2000. – № 1. – с. 15-16.
21. РД 03_418_01 Методические указания по проведению анализа риска опасных производственных объектов. www.safety.ru.
22. Кузьмин А. М. Метод анализа видов и последствий отказов // Стандарты и качество. — 2004. — № 11. — С.35.
23. Марк Розно Проектирование с FMEA или без него? // Стандарты и качество. — 2001. — № 9.

- 24.Ванденбранд В. Метод FMEA в системах менеджмента окружающей среды // Стандарты и качество. — 2003. — № 2. — С. 98—101
<http://masters.donntu.edu.ua/>
- 25.Хенли Д., Кумамото Х. Надежность технических систем и оценка риска. Пер. с англ. — М.: Машиностроение. 1984. — 528 с.
- 26.Безпека праці: ергономічні і естетичні основи: Навч. посіб./ С.О. Апостолук, В.С. Джигирей, А.С. Апостолук та ін. — К.: Знання, 2006. — 215 с.
- 27.Безопасность производственных процессов: Справочник / С. В. Белов, В.Н. Бринза, Б.С. Векшин и др.; Под общ. ред. С.В. Белова. — М.: Машиностроение, 1985. — 448 с.
- 28.Крушельницька Я. В. Фізіологія і психологія праці: Підручник / Я. В. Крушельницька Я. В. — К.: КНЕУ, 2003. — 367 с.
- 29.Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці. Затверджено міністром праці України 1.09.1992 р, постанова № 41. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://posada.com.ua/useful/employer>.
- 30.Миценко І.М. Умови праці на виробництві / І.М. Миценко. - Кіровоград: КРД, 1999. - 324 с.
- 31.К.Н.Ткачук. Основи охорони праці. Підручник/К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та інші. — К.: Основа, 2011. — 480 с.
- 32.К.Н.Ткачук. Охорона праці та промислова безпека. Навч. посібн./ К.Н.Ткачук, В.В.Зацарний, Р.В.Сабарно та інші. — К.: Лібра, 2010. — 560 с.
- 33.Ильин А.М. Безопасность труда в горной промышленности/ Ильин А.М. — М.:Недра, 1991. - 238 с.
- 34.Софоновский В.И. Оценка безопасности труда при выборе способа механизации очистных работ/ Софоновский В.И. - Техника безопасности, охрана труда и горноспасательное дело. ЦНИЭИУголь. - №2, 1972.
- 35.Профессиональный риск для здоровья работников: руководство // Под ред. Н.Ф.Измерова, Э.И. Денисова,- М.: НИИ медицины труда РАМН, 2003. - 448 с.
- 36.Чернюк В.І., Вітте П.М. Оцінка ризиків здоров'я та управління ними як проблема медицини праці // Укр. журн. з пробл. медицини праці,- 2005. - № 1.-С. 47-53.
- 37.Родионова Г.К., Кропивко С.Г., Семенова В.Н Автоматизированная система учета и анализа профессиональных заболеваний на основе персональных компьютеров // Медицина труда и пром. экол,- 1994,- № 5 -6. - С. 29-31.
- 38.Тюрин Ю.Н., Макаров А.А. Статистический анализ данных на компьютере.- М.: ФиС.- 1995.- 384 с.
- 39.Elliot A., Grey Y. Directory of Statistical Microcomputer Software.- Basel, 1986.- 280 p.
- 40.Кулаичев А.П. Средства и программные системы анализа данных,- М.: Мир ПК, 1994.- № 10.- С.79-86.

41. Карнаух Н.Г., Павленко М.Е., Галабурда Л.Д. Учет и анализ профессиональной заболеваемости с использованием ПЭВМ / / Метагигиена-94.- К., 1994,- 59 с.

Электронный ресурс

1. Руководство по системам управления охраной труда (МОТ-СУОТ 2001). Режим доступа: [control_sys_osh.pdf](#)
2. Охрана труда - дело каждого. Основы оценки рисков. Режим доступа: [en_rat07_rus3.pdf](#)
3. Как управлять охраной труда на предприятии. Краткое руководство для работодателей Режим доступа: [ilo_osh_for_web.pdf](#)
4. Оценка рисков на рабочем месте. Практическое пособие, М. Муртонен Режим доступа: [murtonen_ru.pdf](#)
5. Диордичук Т.И. Актуальность внедрения тренований Стандартов серии OHSAS 18000 для улучшения условий труда и профилактики заболеваемости на автотранспортных предприятиях. – [Электронный ресурс]
http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Ujpm/2009_4/Diodor_04_09.pdf

Розробник:

доцент кафедри ОП та ТЕБ

д.т.н. В.М. Стрілець